

Vergaderjaar 2003–2004

27 061

Meerjarennota emancipatiebeleid

Nr. 28

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 14 juni 2004

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft op 27 mei 2004 overleg gevoerd met minister De Geus van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over **het verlenen van subsidie aan de Vrouwen Alliantie (27 061, nr. 26)**.

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Eski** (CDA) merkt op dat de minister ervoor kiest de subsidies aan de organisaties E-Quality en het Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging (IIAV) voort te zetten en de subsidie aan de Vrouwen Alliantie met ingang van 2005 stop te zetten. Hij herinnert eraan dat hij in het algemeen overleg van februari met betrekking tot subsidies voor emancipatiebeleid kritische opmerkingen heeft gemaakt ten aanzien van de omvang van de subsidie aan E-Quality en dat hij de minister gevraagd heeft zijn besluit ten aanzien van de Vrouwen Alliantie te heroverwegen. In zijn brief van 8 april 2004 heeft de minister laten weten bij zijn eerdere besluit te blijven. De minister is van mening dat vrouwenorganisaties zoals de Vrouwen Alliantie – organisaties met een achterban – hun voortbestaan kunnen garanderen met de contributies en bijdragen van hun leden.

Na dit overleg heeft de CDA-fractie kennisgenomen van de wens van enkele andere vrouwenorganisaties die graag in aanmerking komen voor een subsidie. Vrouwenorganisaties die over een representatieve achterban beschikken, verrichten belangrijk werk voor het realiseren van emancipatiedoelstellingen. Zij verdienen dan ook professionele ondersteuning. De regering moet vrouwenorganisaties niet alleen beschouwen als belangenbehartiger, maar ook als partner om de beleidsdoelstellingen voor hun achterban en het veld te vertalen en gezamenlijk die doelstellingen te realiseren. Hij verzoekt de minister een onderzoek te laten verrichten naar een emancipatieondersteuningsstructuur, waarbij de mogelijkheden voor een betere en efficiëntere samenwerking tussen de vrouwenorganisaties centraal staan en de Kamer voor 1 september 2004 over de resultaten van dat onderzoek te rapporteren. Een basisondersteuningsstructuur moet niet alleen de efficiënte inzet van middelen bevorderen. Een dergelijke structuur moet vrouwenorganisaties in staat

Samenstelling:

Leden: Noorman-den Uyl (PvdA), Bakker (D66), Bibi de Vries (VVD), De Wit (SP), Van Gent (GroenLinks), Verburg (CDA), Hamer (PvdA), voorzitter, Bussemaker (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Mosterd (CDA), Smits (PvdA), Örgü (VVD), Weekers (VVD), Rambocus (CDA), De Ruiter (SP), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Bruls (CDA), Varela (LPF), Eski (CDA), Koomen (CDA), Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), Stuurman (PvdA), Kraneveldt (LPF) en Hirsi Ali (VVD).

Plv. leden: Depla (PvdA), Dittrich (D66), Blok (VVD), Kant (SP), Halsema (GroenLinks), Smilde (CDA), Verbeet (PvdA), Timmer (PvdA), Tonkens (GroenLinks), Omtzigt (CDA), Adelmund (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Visser (VVD), Algra (CDA), Lazrak (Groep Lazrak), Vietsch (CDA), Van der Vlies (SGP), Hessels (CDA), Hermans (LPF), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van Dijk (CDA), Van Egerschot (VVD), Van Dijken (PvdA), Blom (PvdA), Kalsbeek (PvdA), Van As (LPF) en Schippers (VVD).

stellen om waardevolle activiteiten te ontwikkelen en in aanmerking te komen voor het werven van projecten om de maatschappelijke positie van vrouwen te verbeteren. Is de minister bereid een deel van de subsidie van E-Quality aan te wenden ter financiering van de beoogde organisatiestructuur? De heer Eski gaat ervan uit dat E-Quality haar werk, zij het wat efficiënter, kan voortzetten.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA) is verbaasd dat de minister uiteindelijk afziet van subsidie aan de Vrouwen Alliantie. Zij onderstreept het belang van samenwerking tussen de verschillende vrouwenorganisaties. Juist daarvoor is ondersteuning van de overheid nodig. Dat hoeft niet veel te zijn. Daar komt nog bij dat de emancipatie, zoals ook de minister heeft erkend, niet voltooid is.

Zij vindt de argumenten van de minister niet overtuigend en betreurt het dat de minister Tiye International als het ware misbruikt als excuus om de subsidie voor de Vrouwen Alliantie af te schaffen. Het lukt Tiye International om zonder subsidie te werken omdat zij gebruik kan maken van de faciliteiten van de Nederlandse Vrouwenraad en van de Vrouwen Alliantie en omdat zij werkt met vrijwilligers. De Vrouwen Alliantie draait geheel op subsidies. Het afbreken van die landelijke organisatie zal een domino-effect hebben waardoor de omvangrijke landelijk vertakte structuur zal instorten. Het afschaffen van de subsidie is bovendien in strijd met het Beijing Platform for Action van de Wereldvrouwen Conferentie, dat voorschrijft dat de regering een nationaal orgaan moet hebben dat het emancipatiebeleid kan beïnvloeden. E-Quality is geen organisatie vanuit de samenleving. Het is een instelling om kennis te bevorderen. Het alleen verlenen van subsidie op projectbasis zorgt ervoor dat de verankering van het emancipatiebeleid niet optimaal is en de organisaties veel kostbare tijd kwijt zijn met fondsenwerving. Waarom kan dat geld niet effectief direct aan de organisaties verstrekt worden? Hoeveel geld is er nog voor projectsubsidies?

Mevrouw Bussemaker staat negatief tegenover een emancipatieondersteuningsstructuur. Daarover is in het verleden eindeloos gedebatteerd en het heeft nergens toe geleid. Zij hoopt dat de minister kan toezeggen de minieme ondersteuning van de overheid als ondersteuningsstructuur in stand te houden. Dan is er maar een conclusie mogelijk: de subsidie aan de Vrouwen Alliantie moet niet afgeschaft worden.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks) is buitengewoon teleurgesteld in de houding van de minister ten aanzien van de subsidie aan de Vrouwen Alliantie. De minister hanteerde in zijn brief van 8 april twee argumenten. Ten eerste dat de Vrouwen Alliantie niet wezenlijk anders is dan de NVR en Tiye, die ook geen subsidie ontvangen. Dat is een vreemd argument, want eigenlijk zouden die organisaties ook subsidie moeten krijgen. Ten tweede stelt de minister dat de Vrouwen Alliantie belangen behartigt en dat belangenbehartiging niet gesubsidieerd moet worden. In zijn ogen moeten de leden daarvoor betalen. De minister onderscheidt daarmee twee soorten emancipatieorganisaties: neutrale kenniscentra en partijdige belangenbehartigers. Hij vindt dat alleen de neutrale kenniscentra nog subsidie verdienen.

Mevrouw Tonkens maakt ernstig bezwaar tegen dat onderscheid. Ten eerste is het een breuk met het hele idee van de emancipatieondersteuningsstructuur, namelijk een structuur die emancipatie in woord en in daad zou moeten ondersteunen. De minister ondersteunt alleen nog het woord en niet de daad. Ten tweede heeft zij er bezwaar tegen dat de minister vindt dat de leden moeten betalen. De Vrouwen Alliantie is een stichting die geen individuele leden heeft. Er zijn wel organisaties met leden bij aangesloten, maar die leden betalen al contributie aan hun vereniging. Die leden hebben vaak niet veel geld en het zou dan ook verkeerd zijn om juist van hen te verlangen dat zij het emancipatiebeleid betalen.

Ten derde merkt zij op dat de Vrouwen Alliantie zeker geen platte partij-dige belangenbehartiger is. Ook de belangen van de minister zijn gediend bij het werk van de Vrouwen Alliantie. De Vrouwen Alliantie wil namelijk vorm geven aan het beleid van de minister, het mogelijk maken van een combinatie van arbeid en zorg. De Vrouwen Alliantie wil de arbeids-participatie van vrouwen bevorderen. Dat is ook van belang met het oog op de vergrijzing. Graag een reactie van de minister hierop. Ten vierde stelt mevrouw Tonkens dat de Vrouwen Alliantie vooral de belangen behartigt van het door de minister zo belangrijk gevonden maatschappelijk middenveld. Waarom wil hij deze belangenbehartiging nu ineens niet meer subsidiëren?

Mocht een dergelijke omschakeling toch wenselijk zijn, dan kan dat niet per decreet. Een organisatie moet daar een aantal jaren de tijd voor krijgen, anders is er sprake van onbehoorlijk bestuur en van geldverspilling.

Mevrouw **Hirsi Ali** (VVD) steunt de minister in zijn standpunt dat de vrouwenorganisaties zichzelf moeten bedruipen. Het verbaast haar dat in dit overleg het woord «subsidie» structureel wordt gebruikt, terwijl het woord «resultaat» niet één keer is gebruikt. Het oude emancipatiesubsidiebeleid, dat de minister wil herzien, heeft tot een aantal problemen geleid. Resultaten zijn niet altijd zichtbaar, activiteiten worden wel geteld. De versnippering van middelen en expertise is een feit. Het is de bedoeling dat de minister afrekenet met die versnippering. De onafhankelijkheid van organisaties is in gevaar als zij structureel gesubsidieerd worden door de overheid. Er zijn geen nieuwe feiten of ontwikkelingen naar voren gekomen sinds het algemeen overleg van februari die haar op andere gedachten zullen brengen.

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) vindt dat gemeenschapsgeld verantwoord besteed moet worden. Ook vrouwenorganisaties moeten daarover verantwoording afleggen. Zij is het in principe eens met een onderverdeling in institutionele subsidie en projectmatige subsidie. In het algemeen overleg van 18 februari heeft haar fractie aangegeven voor de Vrouwen Alliantie toch een lans te willen breken. Daar staat zij nog steeds achter. Zij zou het jammer vinden als de institutionele structurele subsidie aan de Vrouwen Alliantie ten koste gaat van een aantal andere grote vrouwenorganisaties die goed werk verrichten. Zij pleit ook voor subsidie aan de andere vrouwenorganisaties. Mocht dat financieel niet mogelijk zijn, dan zal de Kamer moeten proberen daarvoor bij de begrotingsbehandeling voor 2005 middelen vrij te maken. Zij roept de minister daarom op om zijn besluit te heroverwegen.

De heer **Bakker** (D66) betoogt dat emancipatie ontstaat in de samenleving en niet uit beleidsnota's, archieven, Haagse bureaus en al helemaal niet uit databases. Hij wijst op het nut van de samenwerkende instellingen op het gebied van de vrouwenemancipatie. Hij is ervan overtuigd dat de Vrouwen Alliantie een funderende organisatie is die stimulerend en activerend werkt voor relatief weinig geld. Hij is er tegen die achtergrond voorstander van de subsidie voor de Vrouwen Alliantie overeind te houden. Als er een keuze moet worden gemaakt, zou hij eerder snoeien op subsidie aan E-Quality.

Het antwoord van de minister

De **minister** heeft gesprekken gevoerd met de drie koepelorganisaties de Vrouwen Alliantie, de Nederlandse Vrouwenraad (NVR) en Tiye International en ook met E-Quality. Hij is het ermee eens dat de belangen van het emancipatiebeleid en de belangen van de organisaties soms dicht bij elkaar komen, onder andere als het gaat om het streven naar een betere

participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt en het streven naar erkenning van internationale vrouwenrechten. De vrouwenorganisaties zijn echter niet, zoals het kabinet, gebonden aan een regeerakkoord. Zij kunnen zich dan ook vrijer bewegen en zijn onafhankelijk in hun oordeelsvorming. De minister hecht aan die onafhankelijkheid. Het is goed dat het maatschappelijk middenveld op eigen benen staat.

De minister wijst erop dat rijksbreed steeds minder sprake is van subsidiëring van basisorganisaties als de Vrouwen Alliantie. Dat wil niet zeggen dat de overheid hardnekkig het principe moet hanteren dat maatschappelijke organisaties geen subsidie krijgen. Het is voor het emancipatiebeleid van groot belang dat organisaties de ruimte krijgen om projecten te starten die goed passen binnen de kaders van het beleid, maar die een eigen inkleuring krijgen omdat zij door de organisaties zelf worden uitgevoerd. Het is van belang dat dergelijke projecten gesubsidieerd worden. De discussie gaat dus niet over de vraag of de subsidie afgeschaft moet worden, maar over de vraag of instellingssubsidie omgezet moet worden in projectsubsidie. Maatschappelijke organisaties als de Vrouwen Alliantie kunnen dan ook projectsubsidies werven.

De minister is huiverig voor het in gang zetten van een nieuw onderzoek naar een emancipatieondersteuningsstructuur. Er is al veel onderzoek gedaan op dit terrein. Hij verwijst naar het NEI-rapport (rapport van het Nederlands Economisch Instituut) dat in opdracht van de vrouwenorganisaties is verschenen. Hij zegt toe dit aspect mee te laten nemen bij het onderzoek van de door het Rijk in juni in te stellen visitatiecommissie die erop toe zal zien dat het emancipatiebeleid in de verschillende departementen in goede samenhang tot zijn recht komt. Die visitatiecommissie kan dan onderzoeken of de basisorganisaties in Nederland, gezien vanuit de verschillende departementen, in voldoende mate kunnen bogen op ondersteuningsstructuur.

De minister heeft na gesprekken met de drie koepelorganisaties geconcludeerd dat zij alle drie gebaat zijn bij instellingssubsidie als het gaat om het voortbestaan. Het is van belang dat deze organisaties voor de vormgeving van hun ondersteuning nauw in verband staan met elkaar. Dat moet echter niet van bovenaf opgelegd worden via subsidie. De minister stelt voor om van het bedrag dat voor emancipatiesubsidies beschikbaar is, een bedrag te reserveren voor projecten van deze drie koepelorganisaties. Op die manier ontstaat meer zekerheid over het feit dat er met overheidssteun gewerkt kan worden, terwijl vastgehouden wordt aan het principe dat overheidssteun alleen gegeven wordt als er bepaalde resultaten aan gekoppeld zijn. Dit is in lijn met de subsidieverstrekking aan organisaties bij andere departementen als het gaat om de instellingssubsidies ten principale.

De minister vindt het feit dat de Vrouwen Alliantie een stichting is niet prohibitief voor een contribuerende structuur. De vraag hoeveel van de contributie aan de eigen basisorganisatie wordt doorgesluisd naar een koepelorganisatie is een vraag die uiteindelijk meer bij de leden thuis hoort dan bij de centrale overheid. Juist als de overheid alleen de koepelorganisatie ondersteunt, bestaat het risico dat de koepel wel kan bestaan en de basisorganisaties niet.

De vraag naar de omvang van het totale budget voor projecten wordt door de minister beantwoord: Jaarlijks is er voor projecten 3,7 mln euro beschikbaar. In de eerste ronde is 1,5 mln euro opgegaan. De tweede ronde loopt nu en de derde ronde is in september.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Eski** (CDA) wil weten op welke termijn de resultaten van het onderzoek van de visitatiecommissie beschikbaar zijn.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA) vraagt de minister welk bedrag hij wil reserveren voor projectsubsidies van de drie koepelorganisaties. Is de minister van plan om voor de Vrouwen Alliantie tot een overgangssubsidie te komen, zodat de organisatie eraan kan wennen dat de subsidie wordt afgebouwd en meer tijd heeft om op andere wijze middelen te verkrijgen?

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks) vindt het jammer dat de minister de instellingssubsidie wil omzetten in projectsubsidie. Ook haar lijkt het redelijk om een overgangsregeling te maken voor de Vrouwen Alliantie.

Mevrouw **Hirsi Ali** (VVD) hecht aan het voortbestaan van belangenorganisaties en van de vrouwenbeweging. Zij kan zich vinden in de benadering om te werken met projectsubsidies. Zij verzoekt de minister de resultaten daarvan ook in het kader van VBTB (Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording) in de gaten te houden en de subsidie stop te zetten als projecten niets opleveren.

De heer **Bakker** (D66) vraagt of uit de gereserveerde projectsubsidies voor de vrouwenorganisaties ook een deel van de overheadkosten van de organisaties gefinancierd kan worden, zodat er daadwerkelijk meer zekerheid is voor de organisaties. Dat moet natuurlijk geen verkapte instellingsubsidie zijn.

De **minister** kan geen termijn geven voor het verschijnen van de resultaten van het onderzoek door de visitatiecommissie omdat hij niet gaat over de agenda van deze commissie. Hij zal deze commissie vragen dit onderzoek mee te nemen in de eerste ronde die nog dit jaar zal plaatsvinden. Naar verwachting zal er een tussenrapportage plaatsvinden. Men hoeft niet te vrezen dat dit op de lange baan geschoven wordt. De minister herhaalt dat de gereserveerde projectsubsidies bestemd zijn voor de drie koepelorganisaties die in de brief genoemd worden. Daarbij gaat hij ervan uit dat dit waar mogelijk zal leiden tot gezamenlijke projecten. Dat is echter aan de organisaties zelf. Met betrekking tot het Beijing Platform for Action stelt hij zich voor dat er projectmatige ondersteuning wordt gegeven. In de projectsubsidies kunnen altijd overheadkosten meegerekend worden. Het is dus niet zo dat projecten alleen maar worden gefinancierd op additionele kosten. Hij zegt toe de Kamer binnen twee weken per brief te laten weten welk bedrag voor projecten van de koepelorganisaties wordt gereserveerd. Dat is natuurlijk niet structureel. Het moet gezien worden als een overgang van instellingssubsidie naar projectsubsidie. Zo krijgt de Vrouwen Alliantie de tijd om die omslag te maken.

De **voorzitter** concludeert dat de Kamer binnen twee weken een brief kan verwachten met een nadere toelichting op de toezeggingen die de minister heeft gedaan.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Hamer

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Post